

здивуєш щоденним астрономічним зростанням цін, гіперінфляцією тощо. Ми, мабуть, вже всі до цього звикли. Мене дивує інше. Коли на Міжгірщині зароджувався національно-визвольний рух, нас було мало, а тому нас легко було роздушити. Не буду говорити, що ми знаходилися в підпіллі, але нас переслідували. Тепер, коли боротьба, здавалося б, закінчилася перемогою, можна заспокоїтись. Але, чи все у нас гаразд? Уважно придивіться до людей, які тепер займають ключові позиції в районі, області. Хто вони? Ті, що вели боротьбу за свободу України? Ті, кого переслідували? Зовсім ні. Колишні партапаратчики зуміли непогано пристосуватися і під синьо-жовтим прапором, який ще нещодавно так паплюжили. Різко змінилися і деякі демократи, які, користуючись тим, що в їх руках знаходиться влада, дуже швидко забули про свої обов'язки перед народом. Зараз вони не гірші і не кращі за колишніх всемогутніх власників „Білого дому”.

Впевнений, що народ, який уже багато побачив за роки правління різних режимів, зуміє зайняти вірну позицію, зрозуміє, хто є хто, хто тільки на словах, а хто і на ділі віддає себе справі служіння народу.

ВІКТОР ЮЩЕНКО В ОЦІНЦІ СУЧАСНИКІВ

Одні його називають месією, совістю України, інші – непослідовним, загадковим, непередбаченим. З його висуненням на пост Президента України переважна більшість українців, яка знаходиться далеко за межею бідності, пов'язує покращення свого матеріального становища. Вчителі, лікарі, вчені мріють, що незабаром займуть гідне місце в різношерстному українському суспільстві, на яке, безперечно, заслуговують. Прізвище Ющенко закономірно асоціюється з процесами демократизації, лібералізації, становленням справжньої правової та демократичної України. Тільки за цих умов наша держава може розраховувати на гідне місце в світовому співтоваристві, стати повноцінним і рівноправним партнером „сильних світу цього”.

Сьогодні, напередодні президентських виборів 2004 року, провладні засоби масової інформації (а вони становлять абсолютну більшість), піддають нищівній критиці Віктора Ющенко та очолюваний ним блок „Наша Україна”. Його звинувачують у всіх бідах і негараздах, лякають виборців „нашистами”, які, нібито, рвуться до влади виключно заради своїх власних інтересів та політичних амбіцій. Договорилися вже до того, що повністю перекреслили всі позитиви короткочасного прем'єрства Віктора Ющенко (22 грудня 1999 р. – 29 травня 2001 р.). Серед дванадцяти прем'єр-міністрів незалежної України (В.Фокін, В.Симоненко, Л.Кучма, Ю.Звягільський, В.Масол, Є.Марчук, П.Лазаренко, В.Дурдинець, В.Пустовойтенко, А.Кінах, В.Янукович) лише Віктор Ющенко навмисне замовчується в сучасній історичній літературі. Мова йде про фундаментальні академічні видання, присвячені рокам української незалежності. Складається враження, що придворним історикам наказано стерти ім'я Ющенко із сторінок новітньої історії України.

Сьогодні тільки мужні люди, справжні незалежні науковці, що не бояться втратити займані посади, наважуються згадувати Віктора Ющенко у своїх працях. Професор Антоніна Колодій справедливо відзначила, що „останніми роками... у суспільній свідомості стався певний злам. Різко впала довіра до владної еліти, понизилась авторитетність вищих державних посад. На виборах – 2002 висуванці від владних кіл були мало популярними кандидатами, а деякі з них зазнали повного фіаско. Натомість, упродовж кількох років стійкою популярністю користується нетиповий для пострадянського простору політичний лідер ліберально-демократичного типу Віктор

Ющенко, що заявляє про свою орієнтацію на відкриту, чесну політику і сподівається перемагати авторитетом, а не силою". Дослідниця не заперечує, що серед частини населення ще зберігається орієнтація на лідера за посадою.

Дмитро Гордон у своїй книзі „Зірки політичного небосхилу” (Харків, 2004) так охарактеризував Віктора Ющенка: „Можна сперечатися до хрипоті, що таке харизма політика і з чим її їдять, але безперечно одне: це страшна сила. Віктор Ющенко наділений нею цілком. Він може блистити красномовством чи відмовчуватися, може хилитися вліво-вправо чи тупцюватися на місці – симпатії електорату, в усякому випадку його прекрасної половини, лідеру „Нашої України” забезпечені. Мало того, образ Віктора Андрійовича залишиться світлим, скільки б не лили на нього грязюки з усіх брендспойтів”. Два роки тому В.Ющенко щиро, як це він робить завжди, сказав: „Як мені хотілося б, щоб в Україні прийшла до керівництва когорта мудрих політиків, які би взяли на себе всю політичну відповідальність за вихід із зачарованого кола. На це варто піти в ім'я наших дітей, в ім'я наших громадян, в ім'я країни, яка називається Україною. Це великий виклик: спробуй, можливо, що-небудь у тебе вийде! Це велике Его, хоча, можливо, твоїй сім'ї й доведеться чимось пожертвувати”. Сьогодні він і український народ має шанс, яким гріх не скористатися.

Відомий український політолог Борис Кухта у книзі „Феномен політичного лідера. Історичні силуети на тлі епох” (Львів, 2000), характеризуючи політичну еліту України на межі тисячоліть, стверджував, що „оскільки панує загальна низька відповідальність за прийняті рішення, то дана когорта (номенклатурних лідерів – М.В.) особливої загрози відповідальності за некомпетентність не бачить. Вона майже не усвідомлює, що в суспільно-політичних процесах при еволюційному способі розвитку така відповідальність стане відчутною в наступних поколіннях, але їх це не лякає, бо це далеке майбутнє, а успіх, вигоди, владні впливи реально існують сьогодні...”. Нове дихання українська політична еліта здобула після появи на політичному полі постатей типу Віктора Ющенка.

Вважаючи В.Ющенка „професіоналом вищого рівня”, який „очолив не реформаторів в уряді, а уряд реформаторів”, Б.Кухта чітко визначив позитивні моменти його прем'єрства. „Ющенко, - стверджував політолог, - став одним із формальних лідерів державного рівня, він сформулював концепцію банківської справи в незалежній Україні, стратегію й тактику адаптації світового монетаризму до української дійсності, спробував творити власну монетарну політику. Якщо до цього додати його акцент на провідні ідеї європейського неолібералізму – лібералізм, демократизм, патріотизм і реформізм та високі естетичні смаки й уподобання, плюс високі моральні якості”. Високо оцінивши призначення В.Ющенка прем'єр-міністром України, Б.Кухта прогнозував: „Все це разом справляє враження, що можливо нарешті Україна отримає свого справжнього лідера, принаймні європейського рівня”.

Професіоналізм В.Ющенка був оцінений і за кордоном. До речі, ще в 1997 році за рейтингом впливовості фінансового журналу „Global Finance” Віктор Ющенко увійшов до шістки кращих банкірів світу. Нагадаємо, що саме в 1997 році стався несподіваний обвал на Гонкозькій біржі, який був викликаний ризикованими маніпуляціями брокерів біржі з курсовою вартістю гонкозьких доларів. Якщо ця криза суттєво не торкнулася України, то 17 серпня 1998 року Уряд і Центральний банк Росії оголосили про перегляд курсової політики і запровадження певних обмежень як на валютному, так і на ринку цінних паперів. Ситуація була настільки серйозною, що Б.Єльцин навіть перервав свою відпустку і повернувся до Москви. Україна не змогла повністю захиститися від наслідків російської кризи, адже надто великою залишалась її залежність від північної сусідки. Разом з тим, - пригадував В.Ющенко, - було рішуче відкинуто тоді ідеї дефолтів та друкування грошей для „порятунку вітчизняних

товаровиробників” і натомість вжили рішучих жорстких рестрикаційних заходів для уникнення паніки й ажіотажу, утримання ситуації під контролем, для досягнення стабілізації вже на нових рівнях курсів і цін... Україна спромоглася з честю вийти із скрутного становища, продемонструвавши світовому співтовариству, що цілком здатна протистояти викликам часу і долі.

Політолог Кость Бондаренко констатував, що „вага Віктора Ющенка в економічній і політичній розкладці України зростає настільки, що одна лише чутка про його відставку з поста голови Нацбанку на початку листопада 1999 року примусила долар шалено „стрибнути” – іноземна валюта повернулася у попереднє русло лише після спростування чуток”. В одній із небагатьох більш-менш об’єктивних книг про політичну еліту сучасної України („Хто є хто. Партії та політики XXI століття”), що побачила світ цього року, стисло наводяться позитивні зрушення за часи прем’єрства В.Ющенка. Автори видання відзначили, що „реалізація урядової програми „Реформи заради добробуту” дозволила Кабінету Міністрів Віктора Ющенка досягти позитивної динаміки в економіці. Вперше за роки незалежності Україна отримала приріст ВВП. Вдалось радикально змінити механізм розрахунків і платежів до центрального і місцевого бюджетів, відмовитись від позик, оздоровити ситуацію на енергоринку, суттєво збільшити надходження до бюджету, витрати на соціальні цілі. Уряд Ющенка протягом року ліквідував бюджетну заборгованість із зарплат, пенсій, стипендій”. Закономірно, що за час роботи Віктора Ющенка в Уряді зріс рівень особистої довіри народу до нього.

Ставши прем’єр-міністром, Віктор Ющенко чітко заявив, що позбавився ілюзій, є політиком-реалістом. Доказом цього була програма його уряду, яка складалася з двох частин – тактичної („100 днів”) та стратегічної („1000 днів”). К.Бондаренко звернув увагу на той факт, що Ющенко запропонував програму оздоровлення української економіки під назвою „1000 днів”, тобто розраховану на три роки. Його попередник (В.Пустовойтенко) вимагав принаймні десять років. Газета „Експрес” тоді влучно підмітила, що програма В.Ющенка „полягала у виведенні грошей з тіньового обігу та у прискоренні приватизації”. Досить швидко в Ющенка та його команди з’явилися серйозні опоненти і відкриті вороги. Нерідко вони вдавалися до погроз. В інтерв’ю Дмитру Гордону В.Ющенко розповідав: „Ось, наприклад, уявіть: надходить чистий конверт, а в ньому аркуш із чотирма прізвищами. Над моїм – Гетьмана, а вище ще двох чоловік, вже покійних. Розумієте, в списку тільки один живий – я, причому напроти мого прізвища пробитий „ігрек”. І все – ні підпису, ні яких-небудь уточнень...”. Віктор Андрійович заявив, що до смерті відноситься по-філософськи.

„Перебуваючи при владі протягом семи років (на посту Голови Національного банку України), - писав уже згадуваний К.Бондаренко, - Ющенко зумів не перетворитися на уособлення влади. Він демонстрував свою незалежність, і більшість повірили у те, що Ющенко – незалежний політик. Чого не можна відібрати у Ющенка – це його авторитетності... Йому готові пробачити всі помилки і прорахунки – і зроблені, і ті, що ще буде зроблено. Бо народ знає – йому більше немає на кого сподіватися. Народ втомився чекати на харизматичну особу, крім Ющенка, у жодного іншого українського політика харизма не простежується”. З цими міркуваннями варто погодитись. Ющенко витримав випробування часом, не зламався. Тоді це розуміли всі, навіть його недоброзичливці. Розумів це і Президент України Л.Кучма, коли говорив: „Треба зрозуміти, що цьому Урядові (В.Ющенка – М.В.) довелося починати за *винятково складних умов* (виділення наше – М.В.): реорганізація центральних органів виконавчої влади, невідкладні поточні проблеми, бюджетний процес, переговори щодо реструктуризації зовнішньої заборгованості”.

Віктор Ющенко був першим в історії України прем’єром, який з офіційним візитом відвідав США. Держсекретар США Мадлен Олбрайт відзначила, що за час між

її попереднім і останнім візитом до Києва багато що в Україні змінилося на краще. Виступ В.Ющенка перед американськими експертами у сфері зовнішньої політики високо оцінив колишній посол США в Україні Уільям Міллер: „Щодо мене особисто, то я з неприхованою симпатією і великими надіями стежу за реформаторськими змінами, що відбуваються останнім часом в Україні, широко бажаючи вам врешті-решт переломити ситуацію на краще”. Виступаючи перед американськими бізнесменами (9 травня 2000 р.), В.Ющенко під бурхливі оплески заявив: „Ми запрошуємо американських інвесторів в Україну”. Керівник Світового банку Дж. Вульфенсон образно запропонував вважати службовців Світового банку частиною команди українських реформаторів, нового уряду нашої держави. 1 березня 2001 р. В.Ющенко здійснив короткий робочий візит до Лондона, під час якого зустрівся з головою Європейського банку реконструкції і розвитку Жаном Лем'єром. Із вищесказаного випливає, що Україна чітко притримувалась про європейської орієнтації, в чому немала заслуга уряду, очолюваного Віктором Ющенком. Все це дало підставу Л.Кучмі у програмі литовського телебачення „Прес-клуб” однозначно заявити: „Доки я Президент, стратегічний шлях інтеграції в Європу не зміниться ні за яких обставин”. Називаючи „білоруський варіант” розвитку для нашої держави неприпустимим, Л.Кучма додав: „Якщо ми втратимо незалежність України, ми її ніколи більше не повернемо. Це перший і останній шанс зберегти незалежну Україну”.

Сьогодні ситуація кардинально змінилася – українська влада заявила про участь у так званому європейському економічному просторі. На глибоке переконання Віктора Ющенка, „угода є виключно політичним документом. І саме її політичний зміст став предметом гострої дискусії. Головне питання: чи політика України на тринадцятому році незалежності (стаття опублікована 9 вересня 2003 року – М.В.) розвиватиметься за логікою національних інтересів, чи вона досі залежить від російського виборчого календаря?.. Приєднання до ЄС у його нинішньому вигляді загрожує нарощенням політичної стіни між Україною і демократичною Європою”. У передмові до своєї книги „28 тижнів української історії”, до якої ввійшли статті, опубліковані в 2003 році, Віктор Ющенко оптимістично підкреслив: „Вірю, що разом ми знайдемо шлях, що веде до процвітання України і добробуту її народу”. Отже, допоможемо йому у здійсненні його і наших мрій.

ВІКТОР ЮЩЕНКО ПРО ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Сучасні політологи нерідко ототожнюють політика з державцем, доводячи, що перший обов'язково повинен володіти державницьким мисленням. Однак, як відзначав визначний англійський прем'єр-міністр Вінстон Черчілль, „відмінність державного діяча від політика в тому, що політик орієнтується на наступні вибори, а державний діяч – на наступні покоління”. Сьогодні, коли багато в чому вирішується майбутнє України, нашої України, найбільшим злом є недержавність. В наш час, як ніколи, актуальними залишаються міркування В'ячеслава Липинського, висловлені ним на сторінках славнозвісних „Листів до братів-хліборобів” на початку 20-х років минулого століття.

„Не державність – так зветься наша хвороба, - відзначав Липинський. – Ця хвороба зовсім інша, ніж – подібна до неї по своїм зовнішнім ознакам – поневоленість. Ми – всі мешканці України – не єсть громадянством поневолені; ми – громадянство недержавне. Це значить, що ми держави як реального втілення нашої окремішності не маємо не тому, що ми всі хочемо її мати, але нам якась зовнішня чужоземна сила в цьому заважає. Держави ми не маємо тому, що ми не уміємо самі в собі хотіння своєї